

П о л і н а К у л а к о в а

ДІВЧИНА, ЯКУ МИ ВБИЛИ

П о в і с т ь - т р и л е р

Т е м п о р а , 2 0 2 4

Пролог

— Давай! Твоя черга!

Зібравшись довкруг Ліди, ми підштовхували її до вогню.

— Не бійся, — сказав хтось із хлопців, — ми ж уже всі стрибали!

Ліда вагалася. Раз у раз озиралася на своїх подруг, які стояли віддалік, але ті лиш стиха підсміювалися. Розведене посеред двору багаття тріскотіло й іскрилося в літніх сутінках. У світлі кострища наші спітнілі обличчя скидалися на стиглі апельсини, а очі так і палахкотіли від тепла полум'я — а ще від азарту. Ми з хлопцями реготали, аж згиналися. Двоє з нас вчепилися в руки Ліди, решта підбурювали словами, а дехто й підштовхував у спину.

Те літо 1999 року було щедрим на спеку, довгі погожі сонячні дні та теплі короткі ночі; на ніжні світанки та млосні надвечір'я; на варену солодку кукурудзу й картоплю, спечену на багатті у фользі; на поїздки велосипедами до річки; на побиті коліна, подряпини й перші цигарки.

— Добре, добре! — розлютилася Ліда. — Я стрибну, тільки не штовхайте мене!

Спершу ми засміялися ще гучніше, але потому змовницьки перезирнулися і повільно відступили вбік. Ліда підійшла ближче, а затим боязко глянула через плече, шукаючи підтримки. Її очі зупинялись то на подругах, то на нас, що збилися в зграйку, то на полум'ї, що колихалося й тягнулося вгору. На її обличчі карбу-

валася тривога. Один з нас — Паша — піймав її полохливий погляд і, посміхаючись, підморгнув.

— Лідко, та давай уже, — сказав він фальшиво-услесливим голосом.

Дівчина закопилила губу, а тоді зробилася геть суворою й рвучко відвернулася від нього. Паша подібався чи не всім дівчатам нашого району та школи, але віднедавна Ліда трималася від нього якнайдалі.

Ліда була уособленням краси у всіх її проявах. Нічого гріха таїти: ми всі вважали її привабливою. Світло-русяве волосся аж до пояса, майже прозорі зеленкуваті очі й тонка шкіра з розсипом медових веснянок притягували погляди. В ту мить я не міг відвести від неї очей. Щойно дівчина наблизилась до вогню, її щоки залив рожевий рум'янець, а легка синтетична сукенка небесно-блакитного кольору маяла від жару вогню.

— Та стрибай уже! — нетерпляче гукнув Павло. — Якщо стрибнеш — з нас морозиво для тебе і подружок, а ще оцей вилупок, — він махнув рукою на Влада, — більше не буде діставати тебе в школі. Домовилися?

— Агов, Гуд, сам ти вилупок! — відповів Влад, а тоді смикнув мене й прошепотів на вухо дещо, від чого я вмить вибухнув сміхом.

Ліда махнула напруженою рукою — мовляв, «відчепися», — а затим глибоко втягнула носом повітря і відірвалась від землі. Здавалося, ніби мить, поки вона перестрибувала багаття, тривала вічність. Сукня затріпотіла й здійнялася вгору. Ми всі як один прикипіли поглядами до її оголених ніг, що показалися з-під невагомго нейлону. А тоді Ліда торкнулася стопами трави й, вражена, обернулася.

— У мене вийшло? — спитала.

Ми з Владом зреагували блискавично. Влад кинувся й підхопив Ліду на руки, я з іншими двома — Святославом і Марком — схопив Павла. Тоді ми потягли їх до п'ятиповерхового будинку, що височів у дворі, а вже за мить заштовхали у комірчину двірника. Замок був слабенький, тож ми достеменно знали, як швидко його відкрити.

Підперши двері, ми розреготалися.

— Повеселіться там! — гукнув Влад, давлячись сміхом.

Ми нашорошили вуха й ледве стримувалися від чергового нападу реготу. Святослав трохи відступив і сказав щось Лідиним подружкам, які підійшли ближче. Спершу з комірчини не долиняло жодного звуку чи слова. Влад постукав у двері й завів дражнилку «тісто печене — жених і наречена», аж тут із комірчини залунав Лідин вереск.

— Агов, Гуде! З дівчатками треба лагідно! Ти що, руки розпускаєш, збоченець малий? — сказав я крізь замкову шпарину, й хлопці знову загиготіли.

Знову пролунали крик та гуркіт. Цього разу це вже Паша почав гримати кулаками у двері й просити відчинити. Але ми не здавалися — знай сміялись і підпирали плечима двері. Подруги Ліди за нашими спинами насторожено презирнулися.

— Відчиніть, придурки! — кричав Паша. — Скоріше допоможіть!

— Ти там що, не можеш губів знайти? — глузливо поцікавився Влад. — Якщо ми допоможемо, то це вже буде груповуха.

— Народ, а може, там щось трапилося? — з тривогою у голосі спитав Святослав, але ми пропустили його слова повз вуха.

— Йолопи, випустіть негайно! — Павло вже верещав, ніби мале налякане хлоп'я.

— Випустімо їх, — сказав Святослав знову, але ми лише відмахнулися від нього, як від надокучливої мухи.

Павло чимдуж гупав у двері. Якби ми не підпирали їх щосили, він уже давно зніс би їх із завіс або просто вибив у дверях дірку.

— Досить! Та випустіть уже їх! — Святославу ввірвався терпець, і він кинувся на нас, аби відтягнути.

Ми й далі сміялися, але зрештою відступили. У ту ж мить двері розчахнулися. Паша прожогом вилетів з комірчини й з розгону впав на розпашілий асфальт. Він мовчав. Його груди здіймалися й опадали, а перелякані очі витріщалися в темряву комірки. Червоні щоки палали, піт густо вкривав бліде чоло, а під пахвами на футболці розтікалися вологі плями. Він мав такий вигляд, ніби щойно побачив страхітливе привиддя. Тоді злякався і я сам.

Ми спантеличено презирнулися й звернули погляди в бік комірчини, бо ж не відразу зрозуміли, чому Павло так несамовито рвався назовні.

— О Господи... — ледь чутно прошепотів хтось.

— Біжи по батьків! — крикнув Марко Святославу.

Дівчата заверещали так голосно й нестерпно, що хотілось затулити вуха. Сусіди, хто в той момент були надворі, підходили, зупинялися. Біля нас дуже швидко зібрався натовп. Ті, хто був удома, повисовували голови з вікон, аби подивитися, що відбувається.

— Треба в «оз» подзвонити, — тремтливим голосом сказав Святослав і на ватяних ногах побіг додому: комірчина була саме біля його під'їзду.

Ми — Марко, Влад і я — залишились спостерігати, як плавився нейлон, як вгризався в Лідину шкіру, пе-

ретворюючись з небесно-блакитного на багряно-чорне. Ми стояли мов укопані. Всі як один плакали й повторювали: «Це не ми», «Ми не знали».

Ми не знали, що аби перетворитися з красивої сукні на гарячу смертоносну смолу, нейлону достатньо лише однієї небезпечної іскри. Ми просто хотіли розважитися.

Тоді я поклав собі більше не загравати з вогнем. Ніколи.

Сімнадцять років по тому.

Івано-Франківськ, однокімнатна квартира-малосімейка на вулиці Сухомлинського, 9-й поверх

— Артеме, то з цього й починається ваша історія?

Я злегка покивав і спробував усміхнутися, але кутики моїх вуст лише ледь помітно смикнулися й замерли.

Я давно не усміхався.

Моя гостя сиділа навпроти, в м'якому пошарпаному кріслі з високою спинкою. Така молоденька, худорлява — здавалося, зовсім дитина. Гострі плечі, такі ж вилиці й коліна; сяйливі очі, тонкі губи й метушливі пальці, що нервово крутять кулькову ручку. На мить мені здалося, що я вже десь бачив її, проте уважніший погляд не допоміг прояснити ситуацію. Переді мною сиділа просто вродлива незнайомка, вчорашня студентка місцевого ВНЗ, а тепер стажерка в редакції івано-франківської газети. Тож я подумав: мабуть, сподівається описом моєї трагедії вразити головного редактора й отримати свою першу в житті роботу. Мені це не дуже сподобалося, але не тому, що я не бажав допомогти дівчаті з кар'єрою й заодно трохи поговорити про життя та смерть — просто мені не надто хотілось розколупувати свої глибокі, досі не загоєні рани. Не хотілося каламутити воду, піднімаючи на поверхню те, що осіло лише нещодавно. Але дівчина виявилася збіса наполеглива: тричі приходила на поріг квартири,

а телефонувала, певно, з кількадесят разів. Тож урешті-решт я здався і впустив її. І зараз зловив себе на думці, що, певно, таки маю потребу виговоритися й бути почутим. Десь глибоко в душі я розумів, що колись мушу здобутися на слово.

— Так, Наталю. Ця історія почалася того літа, — відповів я, звертаючись до дівчини на ім'я, яким вона називалася при кожній спробі познайомитися зі мною. — А після тих стрибків через вогонь наші життя змінилися назавжди.

— Гаразд, я зрозуміла, — Наталя всміхнулася. — А розкажете більше? Я хотіла б поговорити з вами про інші події...

Я знову кивнув. Мої руки на колінах мимоволі стиснулися в кулаки, а диван піді мною рипнув старими пружинами. Наталя зауважила це й втиснулася в спинку свого крісла. Багряне покривало, яке ховало стару оббивку, зібгалося під нею.

— Вибачте, — зніяковів я, — мені трохи складно пригадувати.

— Розумію. Вам, мабуть, досі болять, — сказала вона й опустила погляд у свій записник.

Живу я скромно, без зайвини й туги затягнувши пасок, бо всі кошти довелось витратити на захист у суді. Ще й боргів набрався. Тепер мешкаю у цій квартирі-клітці загальною площею двадцять квадратів, включно з крихітною кухнею й суміщеною ванною-туалетом. Не маю ані телевізора з пласким екраном, ані пральної машини, ані пристойних меблів. Тільки й обстановки в цій квартирці, що залишки вмеблювання після покійної бабці, яка жила тут до мене. Зате маю трохи книжок для читання, старий ноутбук для зв'язку із зовнішнім світом — і мені цього вистачає.

Дівчині навпроти мене явно ніяково. Помітно, як тиснява кімнати й задушливе, сперте повітря обмежує й нервує її. Підозрюю, це вона вперше бере у когось інтерв'ю. Перекидає ногу на ногу, потім повертає як було чи випростує — і при цьому не випускає з пальців краю своєї джинсової спіднички й час від часу шарпає рукою наплічник, що лежить біля її ніг. Я зауважую, що вона боїться мене. Боїться дивитися мені в очі, бо щоразу відводить погляд убік. Але я не зважаю на це. Я звик, що люди часто почуваються наляканими побіля мене.

Я терпляче чекаю, доки вона розслабиться й набереться відваги продовжити.

— А можна мені подивитися на фото? — нарешті питає.

— Те саме? — перепитую я.

Вона ствердно кивнула, тож я потягнувся до столика по свій телефон. Затим якийсь час ніби шукаю його в галереї, хоча насправді воно збережене в окрему захищену теку, щоб, бува, ненароком не видалити. Зрештою, я розгортаю фото на весь екран свого трохи побитого смартфона й простягаю його Наталі.

Далі вона якийсь час уважно розглядає зроблений мною колись знімок, а я дедалі глибше поринаю в спогади. На її обличчі проступає натяк на професійну зацікавленість, а моє, мабуть, опосіли тіні.

— Дякую, що знайшли сили зі мною поговорити, — промовила журналістка за якийсь час, повертаючи телефон. — Навіть не уявляю, як вам важко.

— Так, важко, — підтвердив я й опустив погляд, аби подивитися на знімок власної могили. Потім пригадав, що маю десь роздрукований примірник на фотопапері. Підвівся, пішов до пристінного серванта і повернувся з фотокарткою в руках.

— Тримайте, — сказав я. — Гадаю, вам знадобиться для статті.

Вона подякувала кивком і поклала знімок собі на оголене коліно. Мені здалося, що воно трохи тремтить. Та й я сам злегка дрижав від емоцій, які розгоралися в мені. Покашляв і відвернувся, щоб сховати від гості свої вологі очі.

Хоч я і беріг цей знімок, але дивився на нього рідко. Видовище більше не викликало в мене бурхливих емоцій, але спогади жалили. Навіть без збереженого фото я пречудово пам'ятав той похилений дерев'яний хрест на краю мовчазного безіменного кладовища. А що далі дивився, то важче ставало приборкати болісні спогади, які зринали в пам'яті про ту ніч.

— Артеме, а ви туди поверталися?

— На кладовище? — я знову подивився на неї. — Боже збав! Ні! Я заледве навчився дивитись на цей кадр без здригання, але місце, де все це сталося, більше ніколи не хочу бачити наживо.

— Ніколи? Боїтеся?

— Не зовсім. Хоча... — я вагався. — Може, мені й справді трохи страшно повертатись на місце своєї смерті.

— Але ж ви... — хотіла заперечити Наталя, проте я махнув рукою й підвівся з дивана.

— Ще кави?

— Що? — розгубилася вона.

— Я допив і хочу ще. Вам зробити?

Наталя не відповіла. Я розцінив мовчанку як згоду, тож вийшов на кухню, хутенько закип'ятив воду на газовій двоконфорковій плитці, дістав чисте горня (останнє чисте, яке мав), а свою чашку просто абияк сполоснув під краном, витерши вказівним пальцем за-

лишки кавової піни. Далі всипав у кожную чашку по дві ложечки дешевої меленої кави й залив окропом. Таке вариво, звісно, важко назвати доброю кавою, але тепер я не міг дозволити собі нічого кращого.

Коли я повернувся до кімнати, Наталя так само сиділа у кріслі й розглядала роздрукований знімок.

— Пригощайтесь, — сказав я, ставлячи гарячі чашки на столик між нами. — А ви бачили це фото раніше?

— Так, — підтвердила вона. — В газеті, але в значно гіршій якості.

— Отже, повертаємося до розмови?

Вона кивнула.

— Наталю, сподіваюся, ви не поспішаєте, бо вам доведеться терпляче вислухати мене. Якщо вже я наважився розповісти комусь свою історію, то це має бути повна версія.

— Наскільки повна?

Я по-змовницьки підморгнув їй.

— Почнімо з дитинства?

Наталя вмостила зручніше.

— То що трапилось з Лідою?

Я надпив кави й пірнув у спогади того літа. Минуло сімнадцять років, але те жахіття досі стоїть у мене перед очима, наче це трапилось учора.

— Святослав побіг додому, щоб покликати на допомогу, а ми zostалися стовбичити перед комірчиною. Ліда чи то випала, чи то виповзла звідти. Вона лежала на порозі й завивала від болю, а ми заціпеніли, нездатні бодай щось удіяти. Ні я, ні мої друзі — ніхто з нас ніколи не бачив справжнього болю аж до того дня. Слухати той пронизливий плач, дивитися на скоцюрблену Ліду було моторошно до болю в пучках. Я ніби приклеївся до землі — не міг ні кліпнути, ні пальцем ворухнути.

А сукня й далі плавилась, прилипаючи до Лідиної шкіри. І ні — ні вогню, ні диму не було: тканина просто плавилася, як підпалена пластикова пляшка. А ми стояли і дивилися... як придурки.

— Це дійсно страшно.

Наталя напружилася. Її очі зблиснули вологою.

— А ще смерділо горілим пластиком і волоссям. Той запах чомусь нагадав мені, як обсмажують щойно зарізану курку. Але тхнуло в рази огидніше. Невдовзі ми з Владом майже синхронно зігнулись і виблювали собі під ноги сухарики з хімічним смаком бекону, якими хрумкотіли за пів години доти, а Марко взагалі зомлів, гепнувшись на асфальт. Коли приїхала «швидка», Ліда була жива, але вже непритомна.

— То вона загинула? — здогадалася Наталя.

— Сімнадцять років тому медицина ще була на рівні простого пеніциліну і бальзаму «в'єтнамська зірочка» від усіх хвороб. А це був складний випадок. Обшир опіків вимагав би пересадки шкіри, що тоді у нашій країні робили рідко і за величезні гроші, та й то лише в Києві. Але вона й не дожила б до тієї операції — виявилось, що Ліда мала вроджені вади серця. Воно не витримало і зупинилося ще у кареті «швидкої».

Я на мить замовк, аби зробити кілька ковтків кави, а Наталя й далі немилосердно пронизувала мене поглядом. Якась частина моєї душі дуже хотіла виговоритись, відкрити таємницю й відпустити її, але та, котра звикла до потаємності, вперто наказувала замовкнути. Та я не мав сили тримати все в собі. Я жив у цій п'їтмі занадто довго.

— То в тому, що трапилось, звинуватили вас із друзями?

Я вагався, чи розповідати їй про той страшенний сором, який були змушені пережити наші батьки. Кожен з нас п'ятьох отримав по заслугі. Всі, хто проводжали нас осудливими поглядами на вулиці, такі мали рацію — ми були винні, але хто ж отак добровільно визнає, що вбив людину?

— Нам довелось перебратися до інших місць. Перші пів року після всього ми так-сяк прожили в рідному місті й провчилися в нашій старій школі, але ближче до весни більшість переїхала до своїх бабусь і дідусів, подалі від гріха. Павла на осінні канікули відправили до спеціалізованого санаторію (потім я дізнався, що то була психіатрична лікарня), і він був відсутній на заняттях аж до кінця семестру, а мої батьки поміняли квартиру, і ми переїхали жити в протилежний кінець міста.

— А чи бачилися ви з ними, чи підтримували дружбу після того?

— Я не став би називати наші стосунки дружбою... — відповів я. — Минуло трохи часу, доки ми наважились бодай зустрітись й подивитись одне одному в очі. Наступного літа після смерті Ліди ми цілковито обірвали зв'язок і поховались по закутках, а вже згодом, коли час трішки затер гострі кути, — зрідка спілкувалися, але на відстані.

— Вам їх бракувало?

Я помовчав кілька хвилин, розмірковуючи. А потім відверто відповів:

— Ні. Ми вбили Ліду, а разом і нашу дружбу.

Я важко зітхнув і додав:

— Але намагалися воскресити її.

— Воскресити? Ліду? — не зрозуміла Наталя.

— Та ні! — засміявся я. — Нашу шкільну дружбу. Ми зробили кроки назустріч і спробували порозумітися наново. Власне, для цього ми тоді й зібралися.

Я помітив, що тепер Наталя почувалася вільніше. Її плечі опустилися, пальці облишили край спідниці, а ноги вже не човгали туди-сюди. В очах дівчини палахкотів вогник пожвавлення. Я ж почав відчувати раптову полегкість, тому вирішив говорити далі. І про Ліду, і про зовсім інше літо — те, яке подарувало мені цей знімок у пам'яті телефона.

Тож почав я з того епізоду, коли ми з хлопцями вирішили відпочити всі разом. Здоровань Влад повернувся з фронту на Донеччині, й Паша почав підбивати нас усіх куди-небудь вибратися — саме був день Петра й Павла. Я щойно купив новий намет і першокласну вудку, Святослав зізнався, що від Великодня марив шашликом, але не мав ані часу, ані компанії. Тож за кілька днів ми вирішили поновити стару дружбу — завантажились у позашляховик Марка й поїхали.